Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellinen yhdistys ry
PL 3000
90014 Oulun yliopisto

21.3.2014

Pohjois-Pohjanmaan elinkeino, liikenne ja ympäristökeskus, ympäristövastuualue
Veteraanikatu 1, PL 86
90101 Oulu
kirjaamo.pohjois-pohjanmaa@ely-keskus.fi

Asia:
Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellisen yhdistyksen (PPLY) lausunto Tuulikolmio Oy:n
Raahen Mastokankaan tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta

Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellinen yhdistys (jatkossa PPLY) kiinnittää tässä lausunnossa huomiota erityisesti kahteen seikkaan Mastokankaan YVA-ohjelmassa: arvioitaviin toteutusvaihtoehtoihin sekä linnustoselvityksistä esitettyihin tietoihin.

Toteutusvaihtoehdot

PPLY katsoo, että Mastokankaan tuulivoimahanketta voidaan pitää olemassa olevien tietojen perusteella pääosin toteuttamiskelpoisena. Samaan aikaan on kuitenkin selvää, että molemmat arvioitaviksi esitetyt toteuttamisvaihtoehdot ovat liian laajoja. YVA-ohjelman kuvassa 7-2 b (s. 36) on esitetty vireillä olevan Pohjois-Pohjanmaan 1. vaihemaakuntakaavan mukainen Mastokankaan tuulivoima-alueen (tv-1 326) rajaus. Tämän rajauksen tulisi olla ehdoton maksimi kaikkea jatkosuunnittelu ajatellen.

tv-1 326 -rajauksen noudattaminen tarkoittaisi etenkin kaikista Valkeisnevalle ja sen välittömään läheisyyden sijoittuvista voimaloista luopumista. Nämä käsittävät molemmissa nyt esitetyissä vaihtoehdoissa kaksi koillisinta voimalariviä eli VE1:n mukaisesti voimalat 8–9, 18–19, 29–30, 42–43, 47–48, 59–60 ja 70. Valkeisneva on huomattavan arvokas lintusuo, jonka arvoa nostaa Oulun eteläpuolisen rannikkoalueen soiden korkea ojitusaste. Valkeisneva kuulu Marjoneva–Taarinneva–Valkeisneva -suokokonaisuuteen, joka on valittu PPLY:n kartoitusten perusteella yhdeksi Pohjois-Pohjanmaan tärkeäksi lintualueeksi (nk. MAALI-hanke, ks. www.birdlife.fi/suojelu/paikat/maali/index.shtml). Taulukossa 1 on esitetty alueen MAALI-kriteerien ylitykset. Lausunnon liitteessä 1 on puolestaan esitetty Marjoneva–Taarinneva–Valkeisnevan rajauskartat. Pyydettäessä PPLY voi toimittaa rajauksen myös paikkatietotiedostona.

tv-1 326 -rajauksen noudattaminen poistaisi voimalaitokset pääosin myös luonnontilaisilta Kursunjärveä ympäröiviltä suoalueilta. Näillä kohdin pitäisi kuitenkin tehdä vielä tarkempia tarkasteluja ja muuttaa voimalaitosten sijoittelua kertyneen tiedon mukaan.

Taulukko 1. Marjoneva–Taarinneva–Valkeisnevan (yht. 1760 ha) MAALI-kriteerien ylitykset. Kriteeriluokka: Laajat suot ja suokokonaisuudet (> 1 000 ha).

Kriteeri	Raja-arvo	Kohde
Suolajeja	30	31
Sinisorsa	15	21
Mustalintu	1	1
Mustakurkku-uikku	1	1
Pikkukuovi	20	22
Pikkulokki	3	3
Naurulokki	10	50

Vaikka sosiaaliset ja asumisviihtyvyyteen liittyvät vaikutukset olekaan eivät ole PPLY:n varsinaista asiantuntemusalaa, haluaa yhdistys kuitenkin huomauttaa siitä, että tuulivoimaloita on molemmissa esitetyissä vaihtoehdoissa (VE1 ja VE2) sijoitettu liian lähelle pysyvää ja vapaa-ajan asutusta. PPLY viittaa tässä ympäristöministeriön antamiin suosituksiin sekä aiemmista hankkeista (erityisesti Raahen Kopsan puoleksi jo rakennettu tuulivoimapuisto sekä Siikajoen rakennus- ja kaavoitusvaiheessa olevat Vartinojan–Isonevan ja Navettakankaan hankkeet), jotka ovat kohdanneet voimakasta paikallista vastustusta juuri liian lähelle asutusta kaavoitettujen voimaloiden vuoksi

PPLY katsoo, että realistisemmat vaihtoehdot jatkosuunnittelulle voisivat olla suurempi noin 40 voimalaitoksen ja pienempi esimerkiksi 25 voimalaitoksen toteutusvaihtoehto.

Linnustoselvitykset

Valitettavasti hankkeessa on edetty YVA-prosessin osallistavuuden ja luontoselvitysten laadun varmistamisen kannalta väärässä järjestyksessä: Suurin osa maastokartoituksista on jo tehty ennen arviointiohjelmasta julkistamista. On toki hyvä tehdä esiselvityksiä ennen hankkeen käynnistämistä, mutta varsinaisten selvitysten laajuus ja menetelmät pitäisi päättää vasta YVA-ohjelmavaiheessa, osittain asiantuntijalausuntojen perusteella. Nyt selvityksiä on jokseenkin turha kommentoida, sillä ne on jo pääosin toteutettu.

Luontoselvitysten kommentointi on lisäksi vaikeaa, sillä niiden toteutuksesta ja kattavuudesta annetaan niukalti tietoa. Sivulla 48 todetaan, että lintulaskentojen maastotöitä tehtiin huhtikuun 2011 ja heinäkuun 2012 välillä yhteensä 30 päivänä. Sivulla 65 on kuvattu työpanoksen jakautuminen eri laskentamuotojen kesken.

Pesimälinnustoa selvitettiin pääosin linjalaskentamenetelmällä. Laskentalinjaa kertyi yhteensä noin 24 km ja laskentoja tehtiin neljänä aamuna. Periaatteessa laskentapanostus on alueen koko huomioon ottaen varsin hyvä. Laskentamenetelmäksi olisi linjalaskennan sijaan kannattanut valita kartoituslaskenta. Hankkeen linnustovaikutusten kannalta ei ole niinkään olennaista, kuinka monta paria yleisimpiä varpuslintulajeja alueella pesii, vaan mitä suojelullisesti arvokkaita ja toisaalta kielteisille vaikutuksille herkimpiä lajeja siellä esiintyy.

Linjalaskentojen aukkoja paikattiin kolmen maastopäivän pöllö- ja kanalintukartoituksilla sekä seitsemän päivän petolintutarkkailulla. Nämä ovat olennainen lisä linnustoselvitykseen, mutta ilman yksityiskohtaisempia tietoja laskennoista pesimälinnusto selvityksien riittävyyttä on vaikea arvioida.

Sekä lintujen kevät- että syysmuuttoa tarkkailtiin kahdeksana päivänä. Määrä on hankkeen suuruuteen nähden vaatimaton, mutta toisaalta hankkeen vaikutusten arvioinnissa voidaan hyödyntää muita selvityksiä. Kuten YVA-ohjelmassa todetaan (s. 66), tietämys Pohjois-Pohjanmaan rannikon lintujen muuttovirroista on kasvanut viime vuosina huomattavasti. Selvityksissä olisi kuitenkin syytä pyrkiä pääsemään kiinni vuosien väliseen vaihteluun muuttoreiteissä ja lintumäärissä. Näin ollen maastotöitä olisi syytä jatkaa vielä vuonna 2014.

Aivan erityistä huomiota tulisi kiinnittää Raahen seudulle kaavailtujen tuulivoimapuistojen yhteisvaikutuksiin. Tällä hetkellä eri vaiheissa olevia tuulivoimahankkeita on alueella jo niin monta, että jos ne kaikki toteutuisivat, kävisi mantereen puolella lentävien lintujen muuttaminen hyvin vaikeaksi.

Lopuksi

YVA-ohjelmassa esitetyissä vaihtoehdoissa tuulivoimalat on sijoiteltu hankealueelle hyvin tiiviisti. Suunnitelmien mukaan 14 neliökilometrin laajuiselle alueelle mahtuisi enimmillään 70 laitosyksikkö (VE1). Vertailun vuoksi läheisen Kopsan puiston 11 neliökilometrin suuruiselle alueelle kaavailtiin enimmillään 24 laitosyksikköä. PPLY pitää periaatteessa hyvänä sitä, että puistosta tulisi tiivis. Näin ollen kokonaismaankäyttö jäisi tuotettua GWh:ta kohti pienemmäksi. Tuulivoimaloiden suunnitteleminen näin lähelle toisiaan herättää kuitenkin myös kysymyksiä suunnitelmien realistisuudesta.

Hankkeessa tulisi noudattaa ekologisen kompensaation periaatetta, jonka mukaan yhtäällä aiheutuvat negatiiviset vaikutukset luonnon monimuotoisuuteen voidaan korvata suojelu- ja ennallistamistoimenpitein toisaalla. Ekologinen kompensaatio koskee sekä kaavoittajaa että hankevastaavaa. Mastokankaan kohdalla ilmeinen ekologisen kompensaation kohde olisi Marjoneva–Taarinneva–Valkeisnevan -suoalue. Tällä alueella voitaisiin esimerkiksi ennallistaa ojitettuja soita tuulivoimapuiston infrastruktuurin (tiet ja voimaloiden perustukset) vaatiman pinta-alan verran.

Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellinen yhdistys ry

Esa Aalto

puheenjohtaja

Ari-Pekka Auvinen

suojelutoimikunnan puheenjohtaja

Liite 1. Marjoneva–Taarinneva–Valkeisnevan MAALI-alueen rajaus (alueen pohjois- ja eteläosat erillisillä kartoilla). Pohjoisosan kartalla esiintyvä sininen viiva on Pohjois-Pohjanmaan vireillä olevan 1. vaihemaakuntakaavan mukainen Mastokankaan tuulivoima-alueen raja.

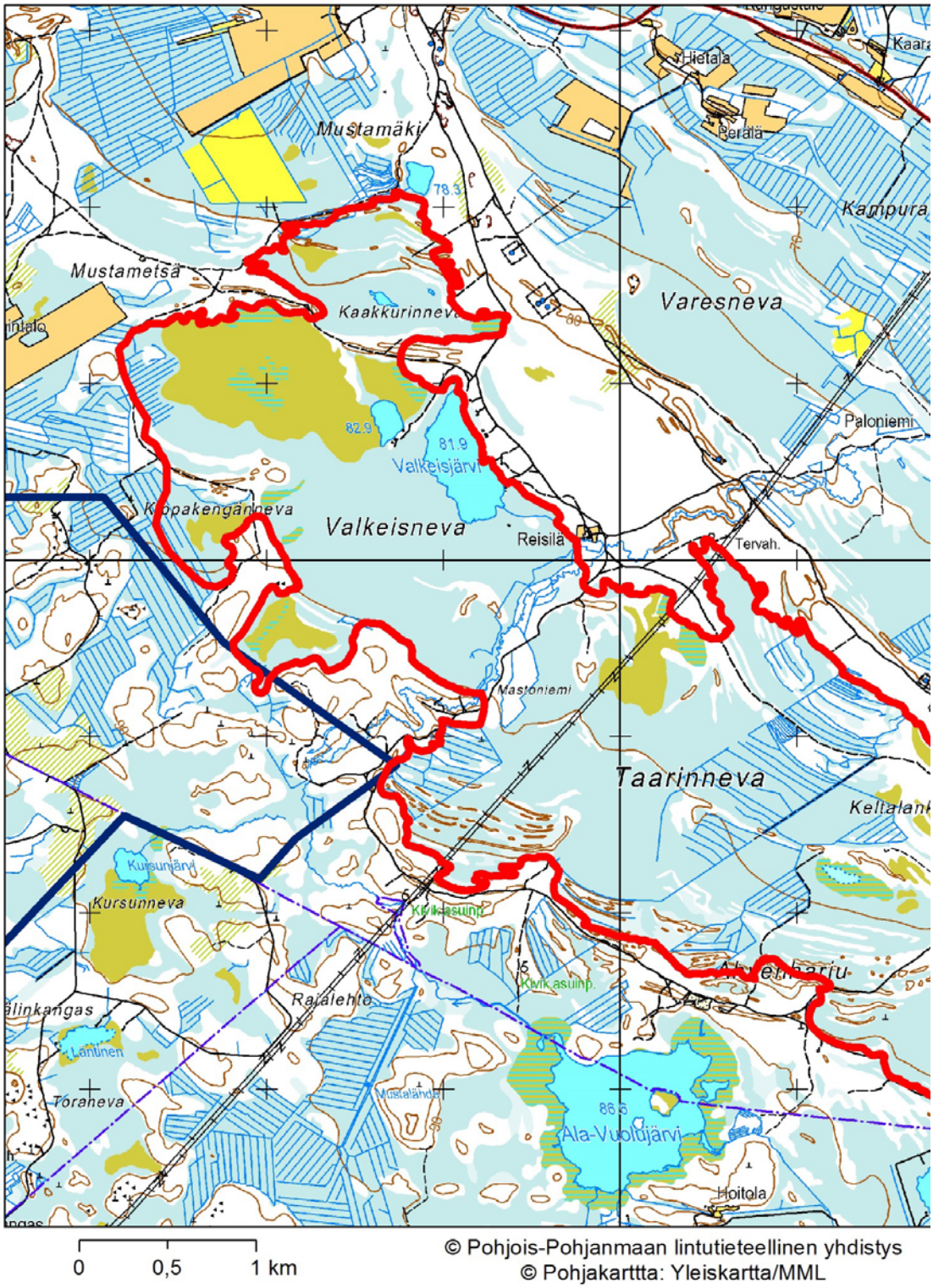

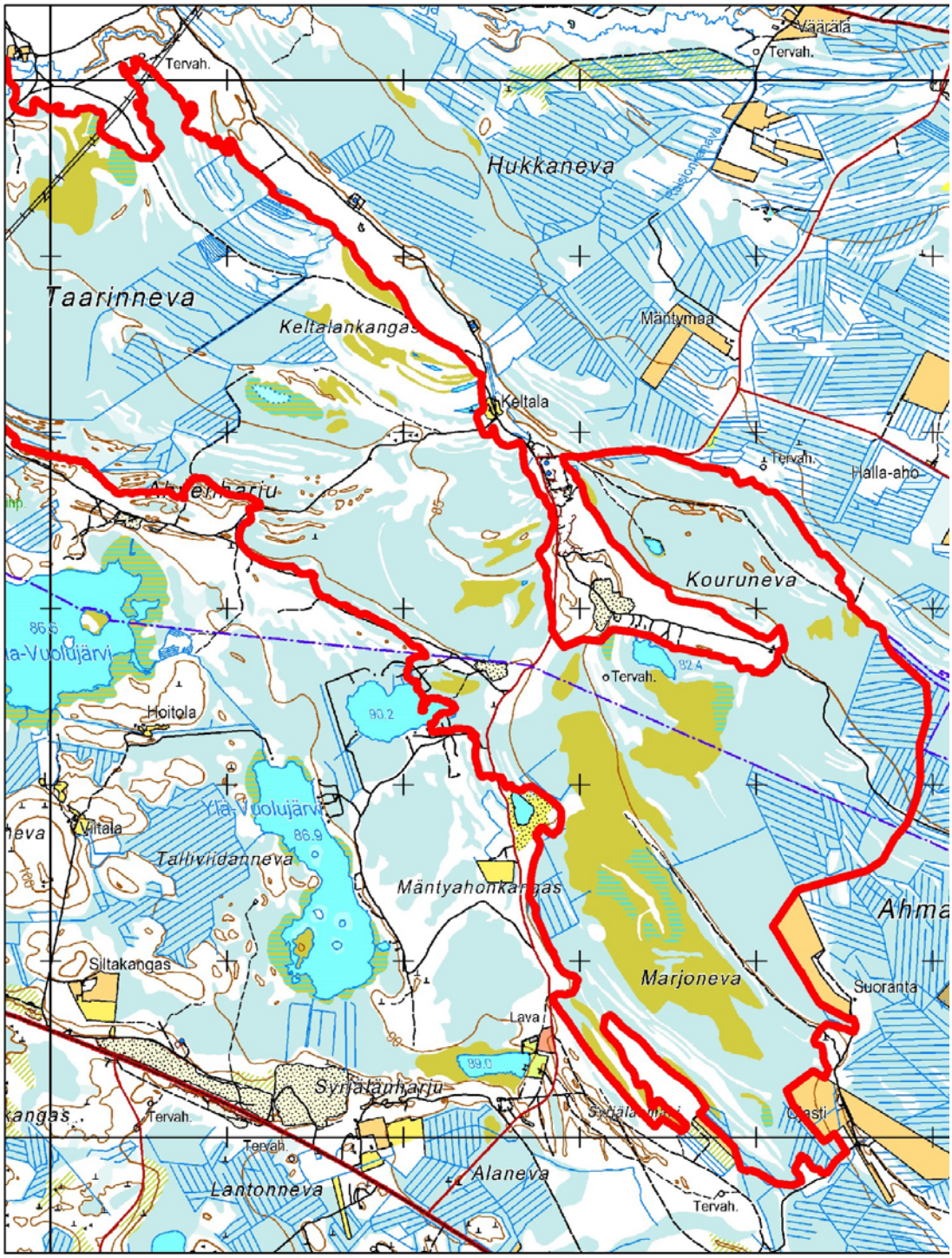

© Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellinen yhdistys
© Pohjakarttta: Yleiskartta/MML

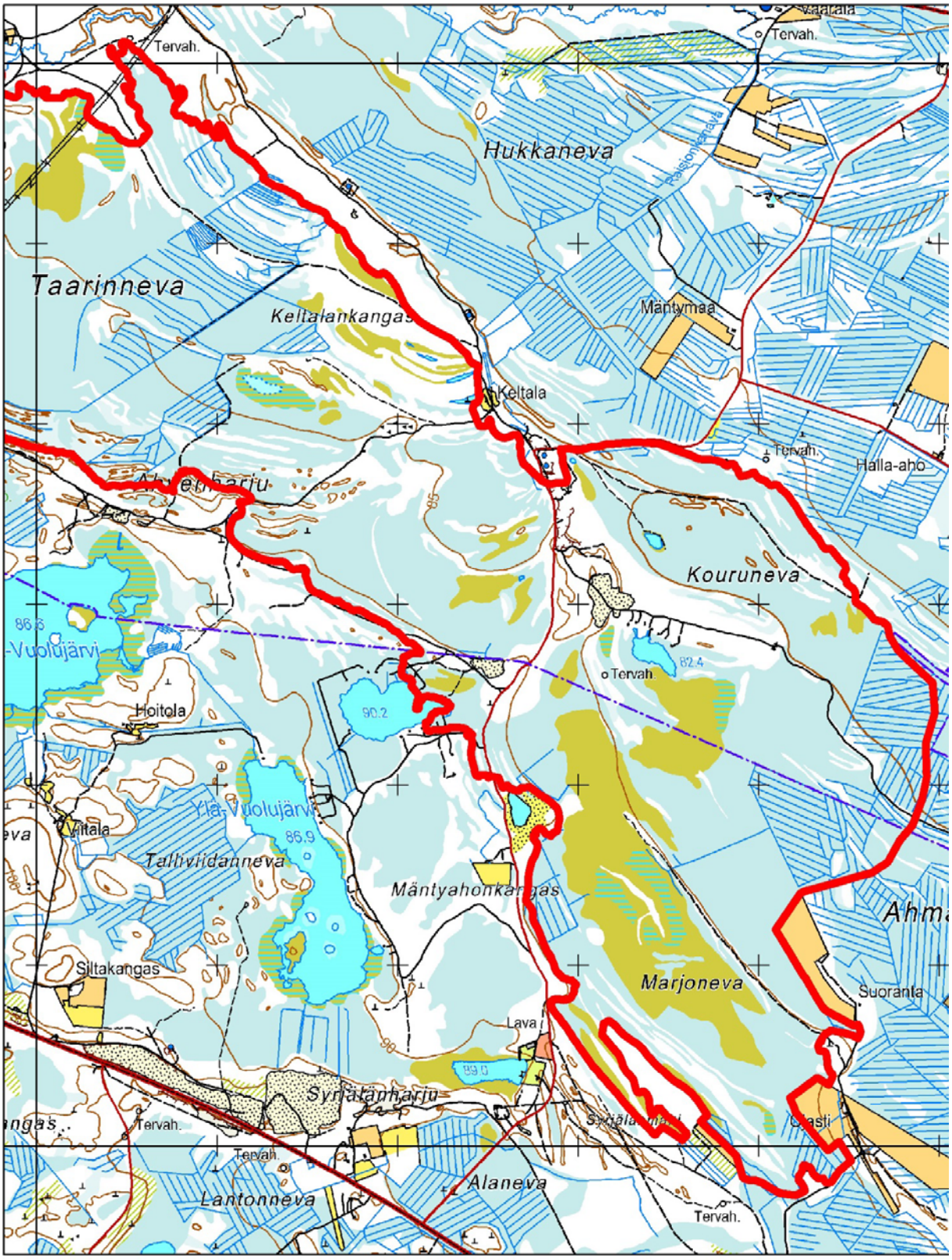

© Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellinen yhdistys
© Pohjakarttta: Yleiskartta/MML